

Pia Kauma kok ym.

Kirjallinen kysymys Suomen valmistautumisesta mahdolliseen energiapulaan ja sähkön kohtuuttomaan hinnannousuun

Eduskunnan puhemiehelle

Venäjän hyökkäys Ukrainaan 24.2. alkaen on vaikuttanut myös energiakysymyksiin Euroopassa. Energian saatavuus on heikentynyt ja sen hinta on noussut. Ennen hyökkäyssotaa Suomen energiasta noin 30 prosenttia tuli Venäjältä. Eniten Venäjältä Suomeen tuotiin öljyä, kaasua ja kivihiiltä. Vaikka Suomi on lopettanut lähes kaiken energian ostamisen Venäjältä, Venäjän energiapolitiikka vaikuttaa Suomeen välillisesti, sillä moni muu Euroopan maa on edelleen huolestuttavan riippuvainen venäläisestä energiasta.

Euroopan maiden riippuvuutta venäläisestä energiasta tulee vähentää, mutta samalla Euroopan maissa on jo voitu havaita, kuinka Venäjä itse käyttää energiaa painostuskeinona länttä vastaan. Esimerkiksi maakaasun toimitukset ovat joko radikaalisti pienentyneet tai loppuneet moniin maihin, myös Suomeen, ja mahdollista on, että ne katkeavat talven tullen kokonaan Eurooppaan. Tämä vaikuttaisi erityisesti Keski-Eurooppaan, jossa teollisuus tarvitsee maakaasua, mutta myös iso osa kotitalouksista lämpenee maakaasulla. Maakaasun korkea hinta vaikuttaa myös Suomeen, sillä vaikka sen osuus energiantuotannossa on laskenut, maakaasua tarvitaan edelleen erityisesti kaukolämmön tuotannossa sekä teollisuudessa. Oleellista onkin, riittävätkö Baltiasta Suomeen kulkevan kaasuputken ja Suomeen ja Viroon kaavailun kelluvan LNG-nestekaasuterminaalin kapasiteetit vastaamaan tyydyttävällä tasolla Suomen kaasuntarpeeseen.

Suomessa suurimmat huolenaiheet erityisesti kotitalouksien osalta liittyvät sähkön hintaan ja sen saatavuuteen. Fingridin arvioin mukaan lähikuukausien sähkön kysyntäpiikki kohdistuu talvelle 2022—2023, jolloin hetkellinen sähkönkysyntä voi kohota jopa 15 100 MW tasolle, eikä ole varmaa pystyykö tuonti- ja tuotantokapasiteettimme vastaamaan tähän kysyntään.

Olkiluoto 3:n nettosähköteho vastaa yli kymmentä prosenttia sähköntuotannon kokonaiskapasiteetista ja on riittävä korvaamaan aiemmin Venäjältä tuodun sähkön. Mikäli Olkiluoto 3:n tuotantoa ei saada lainkaan käyttöön tai sen käyttöönotto vielä entisestään viivästyy, syntyy vaje, jota tuontikapasiteetti Ruotsista tai Virosta ei riitä kattamaan. Tällä hetkellä Olkiluoto 3:n sähköntuotantokyky onkin suurin yksittäinen sähköntuotantoon ja energian toimitusvarmuuteen liittyvä tekijä.

Vaikka Olkiluodon ydinvoimala ei ole valtion hanke, sen onnistuminen on ensisijaisen tärkeää, sillä energian hinnat ovat jo pidemmän aikaa koetelleet monen suomalaisen maksukykyä, ja hintojen vielä noustessa voi kotien lämmittämisestä tulla todellinen ongelma. Ongelmaksi voi muo-

Kirjallinen kysymys KK 409/2022 vp

dostua myös voimakkaasti heittelevä sähkön hinta sekä poikkeuksellisen korkeat hintapiikit sähkömarkkinoilla. Kallistuva energia ja pahimmillaan toimitusvaikeudet hankaloittavat yhteiskunnan toimintaa teollisuutta ja ruuan toimitusketjuja myöten.

Valtiolla tuleekin olla valmius turvata kansalaisilleen kohtuuhintaista energiaa myös skenaariossa, jossa Olkiluoto 3:n käyttöönotto viivästyy, kelluvaa LNG-terminaalia ei saada ajoissa käyttöön, tuulivoimaa ei saada tarpeeksi tai energiamarkkinoille tulee muita odottamattomia ongelmia. Siksi kotimainen varautuminen onkin äärimmäisen tärkeää. Kotimaisista polttoaineista turvetta pystyttäisiin käyttämään säätövoimana ja reservinä kulutuspiikkejä varten.

Talvella mahdollisesti koittavaan energiakriisiin tulisikin varautua mahdollisimman suurilla polttoainevarastoilla niin turpeen, hakkeen kuin öljyjalosteidenkin osalta. Valtiolla tulisi olla selkeät suunnitelmat niistä toimista, joihin ryhdytään, mikäli energian saatavuus heikkenee tai sen hinta uhkaa karata käsistä. Myös kansalaiset haluavat tietää, miten he voivat osallistua energian kulutuksen vähentämiseen. Useassa Euroopan maassa onkin jo annettu ohjeistuksia ja määräyksiä, joilla pyritään vähentämään energian kulutusta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus on varautunut talvella mahdollisesti koittavaan energiapulaan ja sähkön kohtuuttomaan hinnannousuun,

miten aikoo taata riittävän ja kohtuuhintaisen energian suomalaisille tulevana talvena,

miten Suomen energiaomavaraisuus taataan, mikäli Olkiluoto 3 -ydinvoimalan käyttöönotto viivästyy tai kaavaillut toimet kaasunsaannin varmistamiseksi eivät olekaan riittäviä ja

miten kansalaiset voivat edesauttaa energian riittävyyttä tulevana talvena ja miten hallitus aikoo näistä viestiä tai ohjeistaa?

Kirjallinen kysymys KK 409/2022 vp

Helsingissä 8.8.2022

Pia Kauma kok
Pauli Kiuru kok
Jari Kinnunen kok
Mia Laiho kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Ville Valkonen kok
Heikki Autto kok
Timo Heinonen kok
Anne-Mari Virolainen kok
Jukka Kopra kok
Marko Kilpi kok
Sofia Vikman kok
Mari-Leena Talvitie kok
Kalle Jokinen kok
Sari Multala kok
Terhi Koulumies kok